

วิธีประมาณการรายได้ประเภทภาษีอากรของรัฐบาลไทย

นางสาวอรพิน อยู่สมบุญ

006395

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2520

หัวข้อวิทยานิพนธ์ วิธีประมาณการรายได้ประเภทภาษีอากรของรัฐบาลไทย

โดย นางสาวอรพิน อยู่สมบูรณ์

แผนกวิชา เศรษฐศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา คร. อรัญ ชรรมนโน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วารินทร์ วงศ์หาญเขาวน)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ สมคิด แก้วสนธิ)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไกรยุทธ ชีรตยาคินันท์)

กรรมการ

(ดร. อรัญ ชรรมนโน)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ วิธีประมาณการรายได้ประเภทภาษีอากรของรัฐบาลไทย

ชื่อนิสิต นางสาวอรพิน อยู่สมบูรณ์

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.อรัญ ชรรรมโน

แผนกวิชา เศรษฐศาสตร์

ปีการศึกษา 2520

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์จะสนับสนุนให้รัฐบาลให้ความสำคัญในการประมาณการรายได้ของรัฐบาลมากขึ้น โดยจะชี้ให้เห็นแนวทางในการประมาณการรายได้ที่เหมาะสม การศึกษาจึงมุ่งที่จะศึกษาครอบคลุมถึงเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

- ลักษณะโดยทั่วไปเกี่ยวกับรายได้ประเภทต่าง ๆ ของรัฐบาล
วัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์ในการจัดเก็บรายได้ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโดยสังเขป

- หลักเกณฑ์หรือวิธีการทั่วไปในการประมาณการภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ
ในอนาคต ซึ่งสามารถนำมาใช้กับการประมาณการรายได้ของรัฐบาลได้ควย อันสามารถแบ่งเป็นวิธีการสำคัญ 4 ประการ ได้แก่

ก. การประมาณการโดยใช้นวนิยม

ข. การประมาณการโดยใช้ดัชนี

ค. การประมาณการโดยการสำรวจความเห็น

ง. การประมาณการโดยใช้แบบจำลองเศรษฐกิจ

- วิธีการประมาณการรายได้ของรัฐบาลไทย เพื่อจะได้ชี้ให้เห็นแนวทางที่เหมาะสมในการประมาณการรายได้ ภายใต้สภาวะการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

- ชี้ให้เห็นถึงปัญหาและผลเสียที่เกิดขึ้นจากการประมาณการรายได้ที่ผิดพลาดเพื่อจะได้หาทางแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ทัน่วงที่

ในการวิจัยจะอาศัยข้อสมมุติพื้นฐานทางเศรษฐกิจบางประการ ในการใช้หลัก
เกณฑ์หรือเทคนิคในการประมาณการภาวะการณ์ในอนาคต เช่น การหาค่าเฉลี่ย การหา
แนวโน้มการสร้างแบบจำลอง เศรษฐมิติแบบง่าย ๆ

ผลการวิจัยพบว่า หลักเกณฑ์หรือวิธีการในการประมาณรายได้ที่ใช้กันอยู่ทั่วไป
ได้แก่ การประมาณการโดยหาค่าเฉลี่ย หาแนวโน้มและการสร้างแบบจำลองเศรษฐมิติแบบ
ง่าย ๆ เพราะสามารถทำได้ง่ายและให้ผลสรุปเป็นที่เชื่อถือได้พอสมควร สำหรับการ
ประมาณการโดยใช้ดัชนี การสำรวจความเห็นการสร้างแบบจำลองเศรษฐมิติแบบยาก ๆ
ไม่ค่อยได้นำมาใช้มากนัก เนื่องจากขาดแคลนข้อมูลไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ของตัว
แปรผันที่เกี่ยวข้องได้ชัดเจน

การประมาณการรายได้ของรัฐบาลไทยในปัจจุบัน อาจจะแบ่งออกเป็นลักษณะ
สำคัญ 2 ลักษณะ คือ

1. การประมาณการรายได้โดยพิจารณาเป็นส่วนรวม เป็นการประมาณการโดย
วิเคราะห์จากภาวะการณ์ส่วนรวม โดยปกติจะใช้ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ประชาชาติเป็นหลัก
ส่วนการวิเคราะห์ที่อาศัยหลัก เกณฑ์การประมาณการภาวะ เศรษฐกิจในอนาคต

2. การประมาณการรายได้โดยพิจารณาแต่ละประเภทภาษีเป็นการพิจารณาอย่าง
ละเอียดแต่ละประเภทภาษีแล้วจึงนำมารวมเข้าด้วยกัน เนื่องจากแต่ละภาษีมียุทธวิธีพิเศษ
แตกต่างกัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นกับภาษีประเภทใด สามารถติดตามผลได้
อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

วิธีการที่ใช้ในการประมาณการก็มีหลายวิธีด้วยกัน ซึ่งอาจจะทำให้มีผลสรุปต่าง
ต่างกันไปบ้าง ฉะนั้น ผู้ทำประมาณการจะต้องใช้ความรู้ความสามารถประกอบกับความ
ชำนาญและประสบการณ์ของตนเอง เข้าพิจารณาประกอบด้วย แต่ต้องไม่ทิ้งหลัก เกณฑ์ที่ เหมาะ
สมในการวิเคราะห์

ในทางปฏิบัติ ตัวเลขประมาณการรายได้ที่ปรากฏในเอกสารงบประมาณทางตัว

มิใช่ตัวเลขที่เกิดขึ้นจากการประมาณการตามหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม แต่เป็นตัวเลขที่เกิดจากการตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือถูกกำหนดขึ้นจากนโยบายของรัฐบาลเป็นสำคัญ จึงทำให้เกิดความผิดพลาดอยู่เสมอ ดังนั้น ควรจะได้มีการแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้น โดยพยายามปรับปรุงวิธีการประมาณการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยนำหลักเกณฑ์หรือวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมาใช้มากขึ้น เช่น การประมาณการโดยใช้แบบจำลองเศรษฐกิจแบบยาก การประมาณการโดยใช้ Input-Output tables

เพื่อให้สอดคล้องกับการวางแผนเศรษฐกิจส่วนรวม เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันจะต้องมีการปรับปรุงทางด้านการบริหารด้วย โดยยกเลิกระบบตรวจสอบในการกำหนดประมาณการรายได้ของรัฐบาลอย่างจริงจัง นอกจากนี้ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับภาษีอากรของรัฐบาลควรจะได้คำนึงถึงความเป็นไปได้และความสามารถในการดำเนินการตามนโยบายด้วย ควรจะเลิกระบบกำหนดนโยบายภาษีอากรเพื่อสนองความต้องการหรือคำเรียกร้องของประชาชนเพื่อเอาตัวรอดไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง หลังจากกำหนดก็มีได้สนใจว่าเป็นอย่างไร ไม่ยอมรับผิดชอบกับนโยบายที่กำหนดไว้ ดังนั้นรัฐบาลจะต้องมีคณะทำงานเกี่ยวกับการวางโครงสร้างภาษี เพื่อจะได้ดำเนินการวางแผนเกี่ยวกับนโยบายภาษีให้แน่นอน ทำให้สามารถปฏิบัติตามได้อย่างมีจุดหมาย มิใช่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเช่นในปัจจุบันซึ่งไม่เป็นผลดีในการพัฒนาโครงสร้างภาษีอากรของประเทศ และสำคัญที่สุดก็คือไม่สามารถใช้ระบบภาษีอากรเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title : Thailand's Taxes Revenues Estimation Methods

Name : Miss Orpin Usomboon

Thesis Advisor : Dr. Aran Thammano

Department : Economics

Academic Year : 1977

ABSTRACT

The Objective of this research is to instigate the government to give more attention to the method of government revenue estimations by suggesting better approaches. This study aims to cover the following areas :

- The general characteristics of different types of government revenues and techniques of economic forecastings which can be categorized into 4 major techniques.

(a) Mechanical Extrapolation

(b) Barometric Techniques

(c) Opinion Polling

(d) Econometric Models

- The review of methods that have been employed in estimating Thailand's taxes revenues in order to recommend the use of other estimation approaches which are more appropriate under present conditions.

- The identification of the problems and effects of erroneous estimations.

The research will be based on certain fundamental economic assumptions when making economic forecastings using such

methods as averaging method, trend analysis and simple econometric models-the least square techniques.

The study finds that the revenues estimation methods commonly employed are the averaging technique, the trend analysis, and some simple econometric model because of their simplicity and rather reliable conclusions. On the contrary, the estimation methods like opinion polling and sophisticated econometric model are not widely used due to inadequate informations ; hence, it is difficult to find the clear relationships among the relevant variables.

The systems presently used in estimating Thailand's taxes revenues may be classified into 2 major systems.

1. The aggregate estimations The estimations are derived from the analysis of aggregate economic conditions, usually utilizing the national income statistics, based on the economic forecasting principles.

2. The estimations of individual taxes The estimations are derived from the combined assessment of individual tax. This system has the advantage of giving more accurate conclusions, when there is any change taking place in certain component of the tax system because each type of taxation has its particular feature.

When the estimation methods are different, the conclusions

are likewise different. Those who undertake the estimations have to incorporate their talents, skills, and experiences into the making of judgements, but not omitting the appropriate theoretical techniques.

In practice certain estimated revenue figures are not deduced from the theoretical-wise estimations but resulting from the negotiation between the agencies concerned, or established by the government's policies. As a result, the wrong estimations are inevitable. To rectify these defects attempts should be made to improve estimation methods by increasing uses of modern and more efficient analytical techniques such as the sophisticated econometric models and the Input-Output tables.

In the meantime, it is advisable to put an end to the negotiation method in the process of government revenue estimations. Moreover, in formulating tax policies or system the passibility and the practicability of each tax should have to be taken into consideration. It is necessary to avoid the setting up of any tax system in the manner to please the public just to temporarily save the government without any attention being paid to or responsibility taken for the aftermath. Therefore the government should set up a working committee to make firm and practicable tax policies as against the present inconsistent policies which have become disadvantageous to the development of the country's appropriate tax structure; and worst of all, could not be used as means to promote economic development and stability as they should be.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย

ก.

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

ง.

กิตติกรรมประกาศ

ช.

รายการตารางประกอบ

ซ.

รายการภาพประกอบ

ณ.

บทที่

1

บทนำ

1. ความเป็นมาของปัญหา..... 1
2. วัตถุประสงค์และขอบเขตของการศึกษา..... 3
3. สมมติฐานในการศึกษา..... 3
4. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา..... 4
5. วิธีดำเนินการศึกษา..... 7
6. ปัญหาและอุปสรรคในการศึกษา..... 7
7. การเสนอเรื่อง..... 9

2

- รายได้ของรัฐบาล..... 11
1. วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษี..... 13
 2. ลักษณะของระบบภาษีอากรที่ดี..... 14
 3. การจำแนกประเภทภาษีอากร..... 15
 4. อัตราภาษี..... 17
 5. หลักในการจัดเก็บภาษีอากร..... 18
 6. ความเป็นมาของรายได้ของรัฐบาลไทย..... 18

	หน้า
7. รายได้ของรัฐบาลไทยในปัจจุบัน.....	23
8. หน่วยงานสำคัญในการจัดเก็บภาษี.....	31
9. สถานการณ์เกี่ยวกับรายรับของรัฐบาลไทย.....	33
3 วิธีประมาณการโดยทั่วไป.....	49
1. หลักการในการประมาณการทางธุรกิจหรือเศรษฐกิจ.....	51
2. การประมาณการโดยใช้น้ำมัน.....	52
3. การประมาณการโดยใช้ดัชนี.....	61
4. การประมาณการโดยการสำรวจความเห็น.....	63
5. การประมาณการโดยใช้น้ำมันสำรองเศรษฐกิจ.....	64
4 การประมาณการรายได้ของรัฐบาลในประเทศไทย.....	70
1. กระบวนการในการจัดทำประมาณการรายได้ของรัฐบาลไทย.....	70
2. วิธีการประมาณการรายได้ที่ใช้ในปัจจุบัน.....	72
3. วิธีการประมาณการรายได้รัฐบาลที่เหมาะสม.....	76
4. ตัวอย่างวิธีประมาณการรายได้ของรัฐบาลทั้งหมดโดยพิจารณาส่วนรวม.....	97
5. ตัวอย่างวิธีการประมาณการรายได้ของรัฐบาลแต่ละประเภทภาษี.....	101
6. วิธีการประมาณการรายได้ที่จัดเก็บโดยกรมสรรพสามิต.....	102
7. วิธีการประมาณการรายได้ที่จัดเก็บโดยกรมสรรพากร.....	118
8. วิธีการประมาณการรายได้ที่จัดเก็บโดยกรมศุลกากร.....	126
5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	142
1. ความบกพร่องในการประมาณการรายได้.....	142
2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดความบกพร่องในการประมาณการรายได้.....	149
3. ผลเสียที่เกิดจากความบกพร่องในการประมาณการรายได้ของรัฐบาล.....	154
4. ข้อเสนอแนะ.....	161
หนังสืออ้างอิง.....	165
ประวัติการศึกษา.....	171

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1 แสดงส่วนประกอบของรายรับปีงบประมาณ 2515 - 2520	40
2 แสดงส่วนประกอบของรายได้ในประมาณการรายรับปีงบประมาณ 2515 - 2520	41
3 แสดงส่วนประกอบของรายได้จากภาษีอากรทางตรงและทางอ้อมปี งบประมาณ 2515 - 2520	42
4 เปรียบเทียบอัตรารายได้จากภาษีทางตรงและทางอ้อมในปี 2519	43
5 รายรับจำแนกตามประเภทปีงบประมาณ 2518 และ 2519	44
6 รายได้ภาษีอากรเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ประชาชาติ	45
7 รายได้ของรัฐบาลทั้งหมดเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ประชาชาติ	46
8 เปรียบเทียบเงินกู้จริงกับรายจ่ายชำระต้นเงินกู้ปีงบประมาณ 2509 - 2520	47
9 แสดงแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ ประจำปีงบประมาณ 2515 - 2520	48
10 ตารางเปรียบเทียบประมาณการรายได้กับรายได้เก็บจริง	144
11 ตารางเปรียบเทียบประมาณการรายได้กับรายได้เก็บจริง	146
12 ตารางเปรียบเทียบงบประมาณการจ่ายกับรายจ่ายจริง	156
13 ตารางเปรียบเทียบประมาณการงบประมาณขาดดุลกับงบประมาณ ขาดดุลจริง	158
14 ตารางเปรียบเทียบประมาณการเงินกู้กับเงินกู้จริง	159
15 ตารางเปรียบเทียบเงินกู้จริงกับงบประมาณขาดดุลจริง	160

รายการภาพประกอบ

ก	แสดงการเคลื่อนไหวตามฤดูกาลของข้อมูล	69
1	แนวโน้มรายได้ของรัฐบาลเก็บจริงปีงบประมาณ 2510 - 2520	130
2	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้รัฐบาลทั้งหมดกับผลิตภัณฑ์ประชาชาติ.....	131
3	แนวโน้มรายได้จริงที่จัดเก็บโดยกรมสรรพสามิต	132
4	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลิตภัณฑ์ประชาชาติกับภาษีที่จัดเก็บโดยกรม สรรพสามิต	133
5	แนวโน้มปริมาณน้ำมันเบนซินที่เสียภาษีปีงบประมาณ 2510 - 2520	134
6	แนวโน้มปริมาณน้ำมันดีเซลที่เสียภาษีปีงบประมาณ 2510 - 2520	135
7	แนวโน้มภาษีน้ำมันรวมปีงบประมาณ 2510 - 2520	136
8	แนวโน้มของภาษีที่จัดเก็บโดยกรมสรรพากรปีงบประมาณ 2510 - 2520..	137
9	แสดงความสัมพันธ์ของภาษีที่จัดเก็บโดยกรมสรรพากรกับผลิตภัณฑ์ - ประชาชาติ	138
10	แนวโน้มของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปีงบประมาณ 2515 - 2520	139
11	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กับผลิตภัณฑ์ - ประชาชาติ	140
12	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กับรายได้ - บุคคลธรรมดา	141